

פרשת דברים
כניסת שבת: 19:28
תחילת הצום: 19:48
רבנו תם: 20:35
רבנו תם: 21:00
אופק תל אביב. ח' אב התשפ"א



"עטרת מרדכי אליהו" בית תורה וחסד

בית מדרש יום וחצות לילה. לימוד משניות והזוהר הקדוש לעילוי נשמת הנפטרים, ובית תמחו לנזקקים על שם ועילוי נשמת מו"ר מרן הראש"צ המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א ולעילוי נשמת הצדיקים הקדושים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר ורבי אלעזר למשפחת אביהצידא זיע"א ולע"נ הגאונים הצדיקים: מרן הראש"צ הרב עובדיה יוסף ומו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זצוק"ל זיע"א



פרשת השבוע
מתורת מרן
הראש"צ זיע"א

ברכות ללא גבול

"ה' אלקי אבותכם יספ עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (מהו שוב: ויברך אתכם כאשר דיבר לכם? אלא אמרו לו: משה, אתה נתן קצבה לברכתנו, כבר הבטיח הקב"ה את אברהם: 'אשר אם יוכל איש למנות! אמר להם: זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם" (רש"י)

לפי הפשט, משה נתן אלף פעמים את ברכתו, מלבד ברכת ה'. אך קשה להסביר כך, כיון שה' ברכם ללא גבול, ואם כן התוספת של משה כבר כלולה בעיקר, שהיא ברכת ה' ללא גבול, ומה הוסיף משה בברכתו?

יש ליישב קושיה זו על פי דברי הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות ובהלכות יסודי התורה וזו לשונו: "שהנביא כשיתנבא בצרות ארצם או ירדו עליהם אבני אלגביש וכדומה לו, ואחר כך לא יתקיים דבר מן העניין ההוא ורוחמו מן השמים ועמדו כל ענייניהם בשלום ובשלווה - לא ייודע בו כוב הנביא... מפני שהקב"ה ניחם על הרעה ואפשר שעשו תשובה... אבל אם הבטיח בבשורות טובות שיתחדשו לזמן קצוב, ויאמר: בשנה זו יהיה השקט ושלווה, והיו בה מלחמות... נדע שהוא נביא שקר". ומוסיף הרמב"ם, שהחלוקה בין נבואה לטובה ובין נבואה לרעה שייכת דווקא כאשר הנביא מתנבא על העם, אבל אם הנבואה היא בין הקב"ה לנביא עצמו, ייתכן שהנבואה לטובה תשתנה (שם): "משמע מזה שאפשר שיבטיח ה' טובה ויכריעו העוונות ולא יתקיים אותו הטוב - דע שאין זאת אלא במה שבין ה' לנביא. אבל חלילה שיאמר ה' לנביא להבטיח לבני אדם טובה בסתם ולא תתקיים אותה הבטחה".

הראינו לדעת, כי נבואה טובה והבטחה טובה של הקב"ה מפי הנביא לעם ישראל אינה מתבטלת, אף אם ישראל לא יהיו ראויים לאותה הטובה. הסיבה היא - שלא יצא חילול השם, חלילה, על הבטחת טובה ואי קיומה.

לפי זה, אפשר לבאר בענייננו. הנה משה רבינו מזכיר בתוכחתו: "טרחכם ומשאכם וריבכם", וכלשון רש"י: "ומשאכם" - מלמד שהיו אפיקורסין. אפיקורס, בהגדרת חז"ל, הוא: "זה המזלזל בדברי חכמים". והיו בין ישראל כאלו שזלזלו במשה עצמו: "הקדים משה לצאת - אמרו: מה ראה בן עמרם לצאת... איחר לצאת - אמרו: מה ראה בן עמרם שלא לצאת". כיון שראה משה רבינו שיש ביניהם אפיקורסים, אמר: אמנם הקב"ה הבטיח לאברהם: "אם יוכל איש למנות" וכו', אך ייתכן שכונתו היתה דווקא לזרע אברהם המאמינים, שמא אם יהיו אפיקורסין בתוכם תבטל ההבטחה; וכיון שברכת ה' לאברהם הינה בין ה' לנביא (שהרי כשנאמרה עדיין לא היה עם ישראל קיים), אין מניעה שהנבואה תבטל! לכך חזר משה וכתב את ההבטחה. מעתה ברכת ה' לאברהם תיקבע בנבואת הנביא לעם, שאז אף אם עם ישראל לא יהיו ראויים, הנבואה לא תבטל.

זו כוונת משה רבינו באומר: "זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם" - דהיינו, מה שאני הוספתי על ברכת ה' אינה הוספה בכמות (שכן מה יעילו אפילו אלף ברכות על ברכת ה' שהינה בלי גבול?), אלא עצם החזרה על ברכת ה' הופכת אותה לנצחית ובלתי ניתנת לשינוי, וזו היא תוספת הברכה המיוחדת שאני מוסיף לכם. **מצינו בפינחס** שעליו אמר הקב"ה למשה רבינו (במדבר כ"ה, י"ב): "לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום". הובטח פינחס שכל הכהנים הגדולים (בבית ראשון) יעמדו מזרעו, ואמנם מצינו בבית שני שהיו כהנים שאינם ראויים, ולכך אמר לו הקב"ה (שם): "לכן אמור" - היינו לקבוע זאת בנבואה, על מנת שתתקיים אף על פי שלא יהיו ראויים. **ובאשר שמע** הקב"ה את דברי משה רבינו שביך אותם ואמר להם "זו משלי" - מדעתי כתבתי את ההבטחה שנאמרה לאברהם, כדי שתתקיים לעולם בלא תנאי, שמח הקב"ה מאוד בדברי משה, שכן יש בהם סנגוריה עצומה לעם ישראל. למדנו מכאן כמה גדולה אהבתו של משה רבינו ע"ה לעם ישראל, הרועה הנאמן לצאן מרעיו. ובשבת הסמוכה ל-ט' באב קוראים פרשה זו, כדי לעורר סיגוריא גדולה על עם ישראל. (מתוך "דברי מרדכי")



תנא דבי אליהו
חידושים בפרשה
מבית מדרשנו

מידות טובות

פרשת השבוע פותחת בכתוב: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר פְּעֵרָבָה מול סוף בין פְּאָרָן ובין תַּפַּל וְלִבָּן וַיְחַצְרֵת וְדִי זָהב". חז"ל, ועל-פיהם גם רש"י, פירשו כי מפני כבודם של ישראל, כתב משה בפסוק זה דברי תוכחה, אך בדרך רמז. על-פי שיטה זו הסביר רבנו ה"אור החיים" הקדוש, כי ישנן תשע מידות והנהגות טובות הרמוזות בכתוב זה והן "כללות יראת ה' ומידות ההגונות הצריכין להולכים בתורת ה'", וראויות הן לכל אדם מישראל (עיין שם).

בין השאר אומר "אור החיים" הקדוש.

המילה "במדבר" - הומזת לנו שצריך להתנהג בפשטות. אבל צריכה מידה זאת להיות "בערבה". להיות ערב על הבריות. לא לומר: "אנהג בענווה ועל כן גם אראה את פחיתותי ואעשה מעשים משונים שיבזו אותי". אלא: "אנהג כתלמידי החכמים - שמעשיהם נאים".

על המילה "ולבן" - מסביר הרב בעל "אור החיים" הקדוש שהיא מכוונת על הלב של האדם. הוא צריך להיות לבן, נקי וטהור, לכל אדם וגם לאלוקים. "לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי". שבע פעמים אנו אומרים את הפסוק הזה בברכת לבנה. כדי ללמוד איך להתרחק משנאת הבריות, מהקנאה, ומהתחרות ולקבוע את המידה הטובה הזאת בלבנו.

עוד לומד הרב מהמילה "וחרצות" - כי אדם צריך לקבוע עתים לתורה. לשבת בחצרות בית ה'. "ודי זהב" - לומר די לזהב. שרומז על כל החפצים החומרים שאדם אוסף לעצמו ורושם על שמו. תגיד להם: די! המדרף הזה מבטל אותנו מהעבודה האמיתית שלנו. תסתפק במה שיש לך.

הרב זצ"ל היה מספר על "אור החיים" הקדוש, שכל סיפור עליונותו לארץ-ישראל נגרם בגלל המידה הזאת. הוא היה צורך מומחה והיה רגיל לעבוד בתחילת כל חודש ולהרוויח את מה שזקוק לו באותו חודש. אירע המקרה ומלך מרוקו היה צריך תכשיטים לחתונה משפחתית ושמע על טיב עבודתו של "אור החיים" הקדוש, שגם עושה עבודה נקייה ויפה, גם לא מאבד מהזהב אפילו לא כשווה פרוטה, וגם לא לוקח על עבודתו שכר יותר ממה שהתירה התורה.

אבל הוא לא הכיר את מנהגו של "אור החיים" הקדוש לומר די לזהב, וכעס מאוד כשהרב לא הסכים לקבל את העבודה. חמתו בערה בו והוא החליט לרדוף את "אור החיים" הקדוש. עד שהרב ברח ועלה לארץ-ישראל.

קשה לומר שבזכות מלך מרוקו עלה ה"אור החיים" לארץ-ישראל. אבל אפשר לומר שבזכות מידת ההסתפקות של הצדיק הוא זכה לאורה ולקדושתה של הארץ. (אביהם של ישראל על התורה)



תשעה באב שחל ביום ראשון

א. שבת - מתפללים כל תפילות שבת כרגיל, ואין משנים בסדרי התפילה כלום. כמו כן אין משנים מניגוני התפילה או קריאת התורה והפטרה כלום. ובמקומות שנהגו להתפלל במנגינות של צער - יש לבטל מנהגם אם לא שיצא מזה מחלוקת. ואין נמנעים משירי שבת הנהוגים כל שבת. (עיין בה"ח תקנא ס"ק יג, יד).

ב. לימוד תורה - כשחל תשעה באב ביום ראשון או שחל בשבת ונדחה ליום ראשון, יש מחמירים שלא ללמוד תורה ביום שבת אחרי חצות היום. ומתירים רק את הדברים המותרים ללמוד בתשעה באב. ויש חולקים ומתירים ללמוד עד השקיעה. וכך נוהגים. (בא"ח ש"ר דברים יח. בה"ח תקנ"ג ס"ק ח. ח. משנ"ב ס"ק ט). יש שנמנעים מלומר פרקי אבות בשעת מנחה כשערב תשעה באב חל להיות בשבת.

ג. מנחה - טוב להקדים תפילת מנחה של שבת כדי שיאכל סעודה שלישית במתינות.

ד. סדר תפילת מנחה הוא כבכל שבת ואין אומרים "צדקתך" אחרי החזרה.

ה. סעודה שלישית - כשתשעה באב חל ביום ראשון, או שחל בשבת ונדחה ליום ראשון מותר בשבת לאכול בשר ולשתות יין, ולא ימנע מכווד שבת בגלל ערב תשעה באב. ואפילו בסעודה שלישית שלאחר מנחה מותר בכל. ויכול לשבת לאכול עם בני ביתו ויכול לברך בזימון. אך צריך להפסיק מבעוד יום עם השקיעה לפני בין השמשות.

ו. בין השמשות - אחרי השקיעה אסור לאכול, לשתות, לרוחץ או ללמוד תורה וכל דבר שהוא ב"ש"ב ואל תעשה". אך דברים שהם ב"קום ועשה" - אסורים. ולכן לא יחליף בגדי שבת ולא ינעל נעלי גומי עד אחרי צאת הכוכבים.

ז. מאחר ואסור להכין משבת לחול, יש נוהגים להביא לבית הכנסת מערב שבת את ספר קינות ונעלי גומי של תשעה באב. באים לבית הכנסת לפני צאת שבת עם נעלי עור, אחרי בין השמשות לפני שהחזן אומר "ברכו" הם אומרים "ברוך המבדיל בין קודש לחול" וחולצים ומחליפים לנעלי תשעה באב. אבל המנהג הטוב הוא להכריז עוד מערב שבת שזמן תפילת ערבית במוצאי שבת יהיה כעשר דקות אחרי זמן צאת הכוכבים הרשום בלוח. ולפיכך במוצאי שבת ימתינו המתפללים בביתם עד שלושים או ארבעים דקות אחרי השקיעה ויאמרו: "ברוך המבדיל בין קודש לחול", יחלצו נעלי עור וינעלו נעלי גומי, יחליפו בגדי שבת וילבשו את הבגדים שלשבו ביום שישי, וילכו לבית הכנסת עם ספר של "חמש תעניות". כל הזמנים הכתובים כאן נכונים לארץ ישראל - במקומות אחרים בעולם משתנה זמן בין השמשות, וישאל שאלת חכם מתי הזמן. (מאמר מרדכי למועדים)



חתן בר-מצווה

לחכם שמעון אגסי זצ"ל (שבשבת זו חל יום אזכרתו) היה בן שנפטור בצעירותו, שהיה תלמיד-חכם מופלא, ומת ביום חופתו והניח אחריו אישה שהייתה מאורסת לו בטבעת (קידושין). לאחר ה"שבעה" אמר לאשת בנו: "יש לי בן, ואם תרצי תמתני לו, עד שיהיה בן שלוש-עשרה ויום אחד", והיא הסכימה. כשהגיע הילד לגיל שלוש-עשרה שנה ויום אחד, בדקו אותו הרופאים ומצאו שבריאותו טובה ותקינה והביא ב' שערות. שאל חכם שמעון אגסי את אותה בחורה אם היא רוצה ייבום או חליצה, ואמרה לו: "מה שתקבע, מקובל עלי". והוא שאל את הבן לדעתו, ואמר לו הבן: "אם תבטיח לי שיהיו לי בנים ממנה, אני מוכן לייבם אותה". וכן היה. כל המעשה הזה מובא בהקדמה של "שער הגלגולים".

יום אחד אמרו לי שבנו של חכם שמעון גר ליד בית-הכנסת "אוהל רחל", ומכיוון שקראתי את הסיפור הנ"ל בספר, רציתי לשמוע את הדברים מגוף ראשון, שמא יוסיף לי פרט נוסף על הסיפור, ועל כן הלכתי לראותו. משהגעתי לביתו של בנו של חכם שמעון, שהיו קוראים לו עזרא ציון אגסי, ע"ה, דיברתי אתו בכמה נושאים, עד שהגענו לעניין הייבום. שאלתי אותו: "בן כמה היית, כשייבמת את אשת אחיך?", והוא ענה לי, שהוא היה בן שלוש-עשרה, והיא הייתה בת שלושים. ושאלתי אותו, אם אשתו שייבם אותה, עדיין חיה.

ואז הוא קרא בקול: "עג'וז (זקנה), לא תעשי לחכם מרדכי קפה?" בתחילה לא ראיתי שום זקנה, ופתאום נבהלתי, כי ראיתי בפינת החדר דמות מתרוממת, ומשם יצאה אישה אחת זקנה והלכה להכין קפה. ואז הוא אמר לי: "אתה רואה, זו הברכה של חכם שמעון אגסי, ע"ה, זו האישה שייבמתי". אבל היום לא נוהגים לעשות ייבום אלא חליצה.

לימוד של אש להבה

מסופר על הרה"ג שמעון אגסי זצוק"ל, שהיה שני לבן איש חי בבקיאותו, שישב ללמוד בבית מדרש, והראשון לציון הרה"ג יצחק נסים, עליו השלום (שבט' אב חל יום אזכרתו), ישב ללמוד על ידו. בזמנם היו כיסאות וספסלים לא יציבים, והרה"ג יצחק נסים, שהיה בצעירותו אש להבה, למד בהתלהבות ובחשק גדול והספסל התנדנד בחוזק רב. אמרו חברי בית המדרש לרב הגאון יצחק נסים: "אתה מנדנד את הרב שמעון כמו נדנדה של ילד קטן?", וגערו בו.

הרה"ג יצחק נסים התבייש והפסיק. מששמע זאת הרב שמעון אגסי, עליו השלום, ענה להם: "שינדנד עוד כדי שלא אירדם! כי אתם לומדים בשקט, אני רוצה לימוד של אש להבה!". (אביהם של ישראל חלק 10)

לקראת ימי הרחמים והסליחות מסרו שמות לברכה וישועה

❖ **שני שמות** שיוזכרו לברכה, בלנ"ד, בכל אשמורת הבוקר בבית מדרשנו ובפתיחת היכל הקודש בשבת החל מחודש אלול ובכל שנת ה'תשפ"ב

❖ **ושני שמות** של נפטרים שיוזכרו בלימוד משניות והזוהר הקדוש,

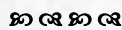
בלנ"ד, בכל אשמורת בוקר בבית מדרשנו, החל מחודש אלול ובכל שנת ה'תשפ"ב.

ותבורכו ב"ברכת השנה" ובשותפות בתורה וחסד

לפרטים: 08-9397-933 / 0544-200-162

במסגרת ההערכות לשליחת לוח שנה ה'תשפ"ב, כל המעוניין לעדכן שינוי כתובת מוזמן לשלוח הודעה

למס': 054-44-77-562



לקבלת העלון השבועי מתורת מרן זצ"ל

(יש גם עלון לילדים) במייל:

ateretme@gmail.com

או להוריד מהאתר: www.eteretme.co.il עטרת-מרדכי.

רוצים להקדיש יום ולילה של לימוד תורה בבית מדרשנו או ארוחה חמה יומית לנזקקים ל: ברכה, הצלחה, רפואה שלמה, זיווג הגון או לעילוי נשמת?

פנו ל: בית תורה וחסד - עשרת מרדכי אליהו" רחוב הרב זכריה מזאר 31 רחובות.
ateretme@gmail.com | 08-9397933 | 054-4477562

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

משה בן דבורה, רחמים בן זוהרה, אליהו בן חיה טובה, מכלוף בן מסעודה, אסף בן זהבה, יהושע עיוש בן רבידה, רבי חיים אבישלום הכהן פרחיה בן בלנקא ז"ל, עזרא בן שדרא, שמואל בן יוסף ואסתר קומבר, אבלין בת ז'רמן, מרים בת יונה, רחל בת אביגדור משה, חדי בת מסעודה, נג'מה יונה בת שמעא